

Sygn. akt III AUa 75/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz
Sędziowie:	SSA Maria Szaroma (spr.) SSA Marta Fidzińska - Juszcak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **J. H.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o wcześniejszą emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy J. H.

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie Wydziału IV Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 23 listopada 2011 r. sygn. akt IV U 789/11

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 75/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 sierpnia 2012 r.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie od decyzji z dnia 3 sierpnia 2011 r., którą Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił J. H. przyznania emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.).

Sąd Okręgowy stwierdził, że bezspornym w sprawie jest to, iż J. H., urodzony w dniu (...), na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się okresem ubezpieczenia wynoszącym 30 lat, 8 miesięcy i 16 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 3 lat, 2 miesięcy i 14 dni (praca w Zakładach (...) w T. w okresie od dnia 20 marca 1969 r. do dnia 17 kwietnia 1971 r. i od dnia 2 maja 1973 r. do dnia 16

czerwca 1974 r. na stanowisku ślusarza utrzymania ruchu w odlewni). Wniosek o przyznanie emerytury wnioskodawca złożył w dniu 7 czerwca 2011 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że w okresach od dnia 19 czerwca 1974 r. do dnia 13 lipca 1975 r., od dnia 7 sierpnia 1975 r. do dnia 23 lipca 1976 r., od dnia 17 sierpnia 1976 r. do dnia 31 października 1976 r., od dnia 9 listopada 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1977 r., od dnia 17 maja 1977 r. do dnia 28 czerwca 1977 r., od dnia 25 lipca 1977 r. do dnia 8 września 1977 r. i od dnia 20 września 1977 r. do dnia 31 grudnia 1977 r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w O. na stanowisku ślusarza. W okresach tych wnioskodawca, wraz z innymi polskimi pracownikami, świadczył pracę w Hucie (...) w H. na terenie N., w ramach skierowania na budowy eksportowe. Pracownicy ci, zgodnie z wyuczonym zawodem, zajmowali się pracami ślusarskimi i tylko ta część z nich, która posiadała uprawnienia spawalnicze, wykonywała czynności spawacza.

Ślusarze naprawiali pojemniki zasypowe do pieców, rozdzielacze, taśmy produkcyjne, a poza tym pomagali spawaczom przy dopasowywaniu, przytrzymywaniu i szczepieniu uszkodzonych części na stalowni, które uległy uszkodzeniu. Ślusarze bez uprawnień do spawania pomagali spawaczom i wykonywali też prace spawalnicze. Spawacze oprócz tego, że spawali wykonywali także prace ślusarzy, polegające na remontach rurek i stołów ruchomych do zamiany ciekłej stali na stałą.

Sąd I instancji ustalił, że w okresie od dnia 1 października 1976 r. do dnia 1 marca 1977 r. wnioskodawca uczestniczył w kursie spawania elektrycznego i od tego czasu ma uprawnienia spawacza. W okresie od dnia 1 września 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) S.A. w W. Zakład (...) w B. na stanowisku ślusarz-spawacz. W Zakładzie (...) w B. remontowano K. i K., a następnie produkowano też śmieciarki. W zakładzie pracy funkcjonował wydział obróbki, wydział montażu, wydział cięcia i kształtowania blach, wydział produkcji oraz wydział spawalniczy, na którym pracowali spawacze gazowi i elektryczni. Wnioskodawca pracował na wydziale spawalniczym. Pomimo nazwy zajmowanego stanowiska, tj. ślusarz-spawacz, faktycznie zajmował się pracami spawalniczymi. W marcu 1989 r. wnioskodawca ukończył kurs spawania gazowego, w grudniu 1992 r. kurs spawania elektrycznego w osłonie CO₂, zaś w grudniu 1998 r. kurs spawania w osłonie gazów technicznych. Wnioskodawca wycinał palnikiem gazowym elementy skrzyń, a następnie dokonywał spawania elektrycznego skrzyń ładunkowych do K. i K.. Poza tym remontował skrzynie na akumulatory, co polegało na wycięciu zniszczonych kawałków blach i przyspawaniu nowych. Wnioskodawca pracował w systemie jednozmianowym, w godzinach od 7.00 do 15.00.

Sąd I instancji uznał, że okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w O. do końca lutego 1977 r. (praca na budowach eksportowych w N.) nie można uznać jako pracy w szczególnych warunkach, gdyż wnioskodawca świadczył wówczas pracę ślusarza, a stanowisko to nie zostało ujęte w wykazie prac w szczególnych warunkach. Świadczonej wówczas pracy nie można także zakwalifikować jako pracy w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych. Sąd I instancji wskazał, że za pracę w szczególnych warunkach można by ewentualnie uznać dopiero okres zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 1 marca 1977 r. do dnia 28 czerwca 1977 r., od dnia 25 lipca 1977 r. do dnia 8 września 1977 r. i od dnia 20 września 1977 r. do dnia 31 grudnia 1977 r., tj. 8 miesięcy i 22 dni, przy założeniu, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza, wymienioną w wykazie A Dział XIV, poz. 12 cyt. rozporządzenia. W okresie bowiem od dnia 1 października 1976 r. do dnia 1 marca 1977 r. odwołujący uczestniczył w kursie spawania elektrycznego i dopiero od momentu jego ukończenia nabył uprawnienia spawacza.

Sąd Okręgowy stwierdził także, że za pracę w szczególnych warunkach mógłby zostać uznany okres zatrudnienia wnioskodawcy w (...) S.A. w W. Zakład (...) w B. od dnia 1 września 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., gdyż wówczas zajmował się on spawaniem i posiadał stosowne kwalifikacje do wykonywania takiej pracy. Sąd Okręgowy wskazał, że ewentualne doliczenie powyższych okresów do stażu pracy, który uznał organ rentowy nie spowoduje, iż zostanie spełniony warunek legitymowania się co najmniej 15 letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy powołując się na art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) uznał, że wnioskodawca nie spełnia warunków od których uzależnione jest prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, stąd oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca wnosząc o jego zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z §2 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez przyjęcie, że pracy na budowach eksportowych w N. nie można uznać jako pracy w szczególnych warunkach. Skarżący zarzucił nadto naruszenie art. 232 §1 k.p.c., poprzez dokonanie oceny zebranego materiału dowodowego z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów przez niewyjaśnienie okoliczności faktycznych dotyczących w szczególności wykonywanych prac spawalniczych na terenie N., co skutkowałyby zaliczeniem tego okresu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu wnioskodawca zarzucił, że ocena dowodów została dokonana w zasadzie wyłącznie w oparciu o niepełne złożone przez niego zeznania oraz zeznania świadków, bez dokumentów z huty w N.. Sąd I instancji nie dokonał zatem należytej oceny czynności faktycznie wykonywanych. Wnioskodawca podkreślił, że w sprawie nie ma znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska lecz rodzaj powierzonej pracy. Wnioskodawca oświadczył, że w trakcie zatrudnienia wykonywał stale i w pełnym wymiarze pracę polegającą na wykonywaniu prac spawalniczych, innych czynności nie wykonywał. Skarżący zarzucił, iż bez znaczenia pozostaje fakt, iż nie miał wówczas ukończonego kursu spawacza, skoro czynności te faktycznie wykonywał. Powołując się także na zarządzenie z 1985 r. wskazał, że pracownicy zatrudnieni w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziałach spawalniczych, którzy stosownie do uprzedniego stanu prawnego uzyskaliby uprawnienia do wcześniejszej emerytury, mogą także w obecnym stanie prawnym skutecznie ubiegać się o takie uprawnienie, bowiem wynika ono z interpretacji przepisów rozporządzenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy wnioskodawca spełnia warunki uprawniające go do otrzymania emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), w szczególności czy legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 cyt. ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust.2).

Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu postępowania dowodowego ustalił, że wnioskodawca nie spełnia warunku legitymowania się co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stąd prawo do przedmiotowego świadczenia mu nie przysługuje. Sąd I instancji nie zaliczył bowiem do stażu pracy w warunkach szczególnych następujących okresów: od 19 czerwca 1974 r. do 13 lipca 1975 r., od 7 sierpnia 1975 r. do 23 lipca 1976 r., od 17 sierpnia 1976 r. do 31 października 1976 r., od 9 listopada 1976 r. do końca lutego 1977 r.,

gdyż stwierdził, iż wnioskodawca nie wykonywał wówczas pracy ujętej w wykazie. Z uwagi na wykluczenie powyższych okresów Sąd Okręgowy stwierdził, iż ewentualne uwzględnienie pozostałych okresów zatrudnienia, jako pracy w szczególnych warunkach nie wpływa na istotę rozstrzygnięcia, gdyż i tak nie zostanie spełniony wymóg legitymowania się 15 letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ustalenia te uznać należy za prawidłowe – i Sąd Apelacyjny je w pełni podziela. Przeprowadzone postępowanie dowodowe, oparte przede wszystkim na zeznaniach wnioskodawcy, powołanych przez niego świadków oraz przedłożonej do akt sprawy dokumentacji pracowniczej nie pozwalają zaliczyć następujących okresów, tj. od 19 czerwca 1974 r. do 13 lipca 1975 r., od 7 sierpnia 1975 r. do 23 lipca 1976 r., od 17 sierpnia 1976 r. do 31 października 1976 r., od 9 listopada 1976 r. do końca lutego 1977 r., jako pracy w szczególnych warunkach, gdyż wówczas wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze pracy ujętej w wykazie pracy w szczególnych warunkach. Jak wynika bowiem z zebranej w aktach sprawy dokumentacji wnioskodawca został oddelegowany do pracy w N. jako ślusarz. Uprawnienia spawacza wnioskodawca nabył dopiero z dniem 1 marca 1977 r., to jest po ukończeniu kursu spawania elektrycznego, trwającego od 1 października 1976 r. W tym stanie rzeczy Sąd I instancji słusznie rozważył ewentualność uwzględnienia okresu zatrudnienia od dnia 1 marca 1977 r. Uzasadnione wątpliwości budzą bowiem twierdzenia wnioskodawcy jakoby przez cały okres oddelegowania do Huty w N. świadczył pracę spawacza. Zresztą zeznania świadków wykluczają co do zasady dopuszczalność zliczenia powyższych okresów, gdyż wskazali oni, że spawacz również wykonywał czynności charakterystyczne dla ślusarza. Także nadesłane akta osobowe wnioskodawcy, o które zwrócił się Sąd Apelacyjny wykluczają zaliczenie spornych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż wszędzie bowiem widnieje stanowisko ślusarza, a nie spawacza. Zarówno w świadectwie pracy jak i w umowie o pracę z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w O. ujęte jest stanowisko ślusarz. Zresztą sam wnioskodawca w kwestionariuszu osobowym podał że był ślusarzem. Także ze świadectwa pracy w warunkach szczególnych, umowy o pracę i angażu wynika, że wnioskodawca w (...) S.A. w W. Zakład (...) w B. był zatrudniony na stanowisku ślusarza-spawacza.

Bezspornym w sprawie jest, iż wykaz stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie zawiera stanowiska ślusarz. Brak jest zatem podstaw do zakwalifikowania powyższych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych gdyż, wnioskodawca nawet dokonując prac spawalniczych nie wykonywał ich stale i w pełnym wymiarze. Jednoczesne wykonywanie w ramach ośmiogodzinnego czasu pracy czynności ślusarza i spawacza powoduje, że nie zostaje spełniony wymóg świadczenia pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze, który jest bezwzględny by zaliczyć okres zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych. Wskazać należy, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stale wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., sygn. akt II UK 306/07). Niewątpliwie wnioskodawca miał styczność w trakcie wykonywanej przez siebie pracy ze środowiskiem pracy w warunkach szczególnych, jednakże nie miało to wymiaru stałego i w pełnym wymiarze, tak jak tego wymaga ustawodawca w § 2 ust 1 cyt. rozporządzenia. Przyjęty przez ustawodawcę wymóg stałej i świadczonej w pełnym wymiarze pracy wynika z faktu, iż praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ma zły wpływ na funkcjonowanie konkretnych - tych narażonych na działanie konkretnych szkodliwych czynników – elementów organizmu pracownika, co prowadzi do szybszej niż u innych ludzi utraty zdolności tych elementów do prawidłowego funkcjonowania, co uzasadnia obniżenie wieku emerytalnego. Z tego względu, aby doszło do utraty zdolności poszczególnych elementów organizmu pracownika w stopniu uzasadniającym obniżenie wieku emerytalnego, muszą one być narażone na działanie szkodliwych czynników przez określony czas. Ograniczona styczność z środowiskiem pracy w warunkach szczególnych nie wpływa tak intensywnie na organizm pracownika jak u osoby, która w takich warunkach przebywa stale i w pełnym wymiarze, z tego względu w takiej sytuacji ustawodawca nie przewidział możliwości obniżenia wieku emerytalnego.

Nie wpływa także na istotę sprawy okoliczność, iż wnioskodawca świadczył pracę w środowisku w którym był narażony na oddziaływanie szkodliwych dla zdrowia czynników. Jak wskazano na wstępie, obniżenie wieku emerytalnego uzależnione jest od bezpośredniego narażenia na działanie szkodliwych czynników, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 stycznia 2008 r., sygn. akt I UK 192/07, OSNP 2009/5-6/79, stwierdził, że wykonywanie pracy przez pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych nie mieści się w określeniu "prace przy spawaniu" wymienionym w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) i nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

W tym stanie rzeczy wyeliminowanie ze stażu pracy okresów zatrudniania do dnia 1 marca 1977 r. sprawia, że wnioskodawcy prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach nie przysługuje, gdyż nie legitymuje się on co najmniej 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. Z tego względu Sąd Okręgowy zasadnie pominął szczegółową analizę pozostałych okresów zatrudnienia, pod kątem zaliczenia ich do stażu pracy w warunkach szczególnych, ograniczając się jedynie do poczynienia hipotetycznego w tym zakresie założenia. Wskazać bowiem należy, że doliczenie do stażu pracy uznanego przez organ rentowy (3 lata, 2 miesiące i 14 dni) okresów od 1 marca 1977 r. do dnia 28 czerwca 1977 r., od 25 lipca 1977 r. do 8 września 1977 r. i od 20 września 1977 r. do 31 grudnia 1977 r., tj. 8 miesięcy i 22 dni oraz okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) S.A. w W. Zakład (...) w B. od 1 września 1988 r. do 31 grudnia 1998 r. sprawia że wnioskodawca legitymowałby się okresem pracy w szczególnych warunkach w łącznym wymiarze 14 lat 3 miesiące i 4 dni, więc niewystarczającym do zmiany zaskarżonej decyzji.

Mając na uwadze, że zaskarżone orzeczenie odpowiada prawu i oparte zostało na niewadliwych ustaleniach faktycznych, a wywiedziona apelacja nie zawierała usprawiedliwionych zarzutów, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art.385 k.p.c.